Allemaal handwerk

Bas Peeperkorn (57) schildert meestal op megaformaat: decors en muurschilderingen, onder meer voor de Nationale Opera & Ballet en de oudejaarsvoorstelling van Claudia de Breij. Onlangs verscheen zijn kleinste en persoonlijkste werk: het boek *Hand*, met meer dan 350 schilderijtjes van zijn eigen hand.

Esther Smid

Onder de naam NetEcht ontwerpt en schildert Amsterdammer Bas Peeperkorn voor theater, film, televisie en pretparken. De afgelopen jaren kwamen allerlei projecten voorbij in binnen- en buitenland. Bijvoorbeeld de grote decors voor de jaarlijkse Fright Night in Europa Park in Duitsland en recent nog twee klassieke muurschilderingen in het Afas Theater in Leusden. "Ik geef de werkelijkheid een twist," zegt Peeperkorn. "Ik houd de kijker een beetje voor de gek; een theaterdecor is niets meer dan een verzameling grote verfstreken die op afstand samenvloeien tot een geheel. Alles is een illusie."

Handen schilderen verbindt Peeperkorns opdrachten met zijn vrije werk. "Als ik een hand schilder, doe ik er iets mee: ik beschilder hem, snoer hem in of laat er yoghurt overheen lopen. Vervolgens plaats ik hem in een verzonnen omgeving, een decor eigenlijk."

Verschillen in kleur en lijn

Peeperkorn las ooit dat in de Gouden Eeuw het ambacht van schilders getoetst werd door ze een hand te laten schilderen. Pas als je dat goed beheerste, mocht je toetreden tot het schildersgilde. "Handen zijn moeilijk om te schilderen: ze hebben een palm en vijf taps toelopende vingers die allemaal een andere kant op wijzen. Ik dacht: als ik goed leer hoe ik een hand moet schilderen, kan ik alles schilderen."

Peeperkorn verdiepte zich in de anatomie van de hand. Sinds zijn studietijd aan de Gerrit Rietveld Academie (1988-1992) schilderde hij om te oefenen een periode lang elke dag zijn eigen hand in dezelfde positie. "Onbewust kreeg ik verschillen in kleur en lijn, dat vond ik interessant. Mijn stemming bepaalde blijkbaar hoe ik mijn hand zag en schilderde. Dat leverde elke dag een andere hand op."

Het werd het begin van zijn handendagboek, dat inmiddels bestaat uit meer dan zeshonderd schilderijtjes. Omdat Peeperkorn wilde dat het een eenheid zou worden, schilderde hij altijd zijn eigen hand, een-op-een en telkens op eenzelfde paneel van linnen op karton, 18 bij 24 centimeter groot. "Zodra ik er een geschilderd heb, zet ik die neer in mijn atelier tot het een serie is. Daarna verdwijnen ze in een krat omdat de volgende miniserie zich alweer aandient. De kratten staan in mijn atelier te wachten tot de eerstvolgende tentoonstelling."

Oude meesters

Peeperkorn raakte geïnspireerd door schilderijen van oude meesters waarin handen een prominente rol spelen. "Kijk naar de *Regentessen van het Oudemannenhuis*, een schilderij van Frans Hals: vijf vrouwen aan een tafel, gezichten staren je wezenloos aan, de handen, ijskoud en gelig, nodigen je niet bepaald uit plaats te nemen aan die tafel. Het mooie van dit schilderij is dat je niet zoals gewoonlijk als eerste naar de gezichten kijkt, maar juist naar die handen."

Zijn fascinatie voor handen groeide. "Ze zijn zo gewoon dat ze niet opvallen, maar je bent er continu mee bezig. Je opent deuren, krabt op je hoofd, aait je partner en slaat er een mug mee plat. Allemaal handwerk. Handen zijn de bedieningsmechanismen van je lichaam, een gereedschapskist met oneindig veel mogelijkheden. Een mens zonder handen is redde loos verloren. Mijn eigen handen zitten altijd onder de verf, het valt mensen op als ik dat een keer niet heb. Vieze handen zijn mijn identiteit."

De handen van andere mensen trekken zijn aandacht: "Er is meer aan te zien dan aan ogen. Mensen zijn zich bewust van hun gezichtsuitdrukking en kunnen die manipuleren. Handen daarentegen zijn moeilijk te controleren. Ze zijn eigenwijs, gaan hun eigen gang en vertellen altijd eerlijk hoe iemand zich voelt, bijvoorbeeld doordat ze trillen of klam zijn."

"Mijn handen zijn voor mij als schilder een goed onderwerp," vindt Peeperkorn. "Voor de hand liggend, vormvast en je kunt je handen over het algemeen niet kwijtraken." Peeperkorn schildert zowel zijn linker- als rechterhand. Met schrijven is hij links, maar schilderen kan hij met beide. "Ik bedenk een idee, maak een schets en schilder dan mijn linker- of rechterhand met acryl- en/of olieverf. Bij een ingewikkelde positie maak ik een foto om op terug te kunnen vallen. Soms maak ik verwijzingen naar de actualiteit en gebruik ik plaatjes uit kranten en tijdschriften als achtergrond. Niks staat vast. Het is een kick als er uiteindelijk een beeld ontstaat dat ik niet van tevoren bedacht heb."

Bliksemafleider

Zijn vrije werk en decors verwijzen altijd naar de werkelijkheid. "Ik vind een decor pas overtuigend als het technisch goed uitgevoerd is. Het liefst schilder ik enorme wolkenluchten." Peeperkorn heeft een atelier in Almere waar hij met vakmensen samenwerkt die de muurschilderingen en decors feilloos kunnen helpen uitvoeren.

Maar na het werken aan die megagrote decors komt Peeperkorn altijd weer terug bij de kleine panelen en zijn eigen handen. Handen schilderen geeft hem voldoening en werkt als bliksemafleider. "Ik kan me opwinden over wat er allemaal gebeurt in de wereld. De stroom van nieuws en standpunten frustreert me omdat ik er weinig aan kan doen. Ik trek me dan terug in mijn atelier, probeer de schoonheid te zien van de kleine wereld om me heen en schilder mijn hand. Het draagt niks bij aan de oplossing van grote wereldproblemen, meer geeft mij energie en ik krijg er nieuwe ideeën van."

De coronaperiode gaf Peeperkorn veel inspiratie. "Vanaf de eerste dag van de lockdown legde ik mezelf op om dagelijks mijn hand te schilderen. Het was misschien obsessief, maar het gaf mijn dagen inhoud en structuur." De serie coronahanden vormt een mooi tijdsbeeld. Een deel ervan is te zien geweest bij Nieuw Dakota in Amsterdam-Noord en opgenomen in het digitale archief van het Amsterdam Museum. Op 1 en 2 april is een wand vol Peeperkorns handen te zien in NDSM Fuse.

"Ik zie de verzameling handen als één groot werk," zegt Peeperkorn. "De schilderijtjes krijgen een meerwaarde als ze bij elkaar hangen. Ik kan dan groepen sorteren op kleur, stijl, thema of contrast. De clusters gaan met elkaar communiceren waardoor verbanden en beeldrijmen ontstaan. Iedereen kan zijn eigen verhaallijn volgen en er iets anders uit halen."

En nu is er dus een boek. Voor *Hand* selecteerde en combineerde Peeperkorn meer dan 350 handen, een 'bombardement aan beeldrijm' noemt hij het. Is daarmee het handenproject afgerond? "Nee, dit project is nooit af. Het schilderen van mijn handen geeft inhoud aan mijn leven. Ik word er gelukkig van."

***Hand* is verkrijgbaar bij de (online) boekhandel, of bestel een exemplaar met handtekening rechtstreeks bij de auteur via planetbas@hotmail.com. Uitgeverij Lecturis, €37,50. Expositie: 1-2 april, NDSM Fuse.**

'Ik dacht: als ik goed leer hoe ik een hand moet schilderen, kan ik alles schilderen'

→ Schilder Bas Peeperkorn: 'De schilderijtjes krijgen een meerwaarde als ze bij elkaar hangen.'

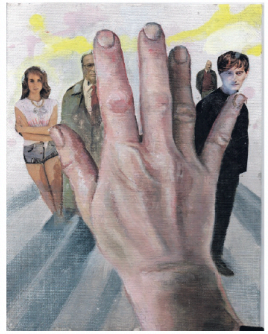

→ Schilderijen uit Peeperkorns boek, waarin hij meer dan 350 werken verzamelde. BEELDEN BAS PEEPERKORN